

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
részitélete**

Az ügy száma: Pfv.III.20.893/2019/5. szám

A tanács tagjai: Salamonné dr. Piltz Judit a tanács elnöke

. Kiss Gabriella előadó bíró

. Zumbók Péter bíró

A felperesek: II. rendű

III. rendű

IV. rendű

A felperesek képviselője:

384. számú Ügyvédi Iroda

(ügyintéző: dr. Simon Tamás ügyvéd)

Az alperes: alperes

Az alperes képviselője:

Szabó-Strausz Ügyvédi Iroda

(ügyintéző: dr. Szabó-Strausz Dávid ügyvéd)

Az alperesi beavatkozó:

alperesi beavatkozó

Az alperesi beavatkozó képviselője:

jogtanácsos

A per tárgya: kártérítés megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

II. rendű felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Ítéletábra Pf.I.20.615/2018/7.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Egri Törvényszék 12.P.20.063/2018/3.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálattal támadott részében - a II. rendű felperes részére megítélt másodfokú eljárási költségre is kiterjedően - hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróság ítéletét a II. rendű felperest illető nem vagyoni kártérítés vonatkozásában helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II. rendű felperesnek 508.000 (ötszáznyolcezer) forint együttes másodfokú és felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 350.000 (háromszázötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

A részítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az 1947-ben született I. rendű felperes a III-IV. rendű felperesek édesapja és a per alatt, 2016. június 22-én bekövetkezett haláláig az 1950-ben született II. rendű felperes férje volt.
- [2] Az I. rendű felperesnél 1994-ben cukorbetegséget diagnosztizáltak, 1999-től inzulinnal kezelték. Bal lába II. és III. ujjait sebészileg eltávolították, bokája darabos törést követően deformálttá vált. 2009-től magas vérnyomás betegséggel, a következő évben pedig jobb oldali végtag zsibbadás miatt kezelték.
- [3] Újabb lábsérülése miatt 2013. október 11-én vették fel az alperes sebészeti osztályára, ahol 2013. október 15-én megműtötték és bal lába I., IV. és V. ujjait amputálták. 20 órakor sebére fedőkötséget helyeztek, altatót és fájdalomcsillapítót kapott, majd másnap kötését cserélték.
- [4] Az I. rendű felperes aznap éjszaka jelezte az egyik nővérnek, hogy zsibbad a lába.
- [5] Másnap reggel panaszkodott, hogy lábait nem tudja mozgatni. Ezt az ápolási lapon nem tüntették fel. Az ügyeletes orvos sürgős ideggyógyászati konzíliumot rendelt el. A 9 óra 01 perckor kiállított ideggyógyászati vizsgálat kérő lap szerint az I. rendű felperes spinális anesztézia (gerinc érzéstelenítés után) 24 órával alsóvégtagi gyengeségről számolt be. Cukorbetegség okozta idegműködési zavarra (diabéteszes neuropátia) gyanakodtak.
- [6] A konzíliumot követően Budapestre szállították MR vizsgálatra, ahol megállapították, hogy gerinccsatornájának hátsó részében, a VII. és a IX. háti csigolya közötti szakaszon kemény burok alatti térfoglalás alakult ki. Visszavitték az alpereshez, majd 21 óra 15 perckor ismét Budapestre szállították más intézetbe, ahol 22 óra 23 perckor felvették, majd másnap megműtötték. A beavatkozás során a gerincvelő nyomását okozó képletet eltávolították, amely leginkább idült gyulladásos folyamatnak, sarjszövetszerű, degenerált porckorong részletnek bizonyult.
- [7] Az I. rendű felperes mindkét alsó végtagja lebénult, székletét és vizeletét tartani nem tudta. Sebészeti továbbkezelése, intézeti rehabilitációja 2014. április 25-ig folyt.
- [8] Hazabocsátásától 2016. június 22-én bekövetkezett haláláig a II. rendű felperes ápolta otthonukban, ami napi 4 órás elfoglaltságot jelentett. Tisztálkodásában, higiéniai szükségleteinek kielégítésében és öltözködésében is segítségre szorult. Állapota többlet háztartási munkával is járt a házastársa számára. A kerti munkákat az I. rendű felperes helyett gyermekei, a III. és IV. rendű felperesek végezték.
- [9] Az I. rendű felperes 1994-től rokkantnyugdíjas volt, de társasági életet élt, szabadidejét is aktívan töltötte.

- [10] 2016. április 5-i igazságügyi pszichiáter szakértői vizsgálata idején toxikus és ér-eredetű agybántalom talaján kialakult idegrendszeri megalapozottságú lelki tünetegyüttesben szenvedett, amelyet szellemi hanyatlás, elsősorban rövid távú emlékezetzavar, érzelmi labilitás, hangulat- és indítékszavar jellemzett. Ehhez társult a káreseménnyel összefüggésben kialakult alkalmazkodási zavara. Pszichiátriai szakorvosi kezelésben nem részesült.
- [11] A II. rendű felperes szakorvosi vizsgálatakor a perbeli események következtében kialakult alkalmazkodási zavarban szenvedett, amelyet érzelmi labilitás, hangulati esékenység, indítékszavar, fáradékonyság, előrémtelenedés jellemzett, és szenzitív élményfeldolgozás kísért. Pszichiáter őt sem kezelte, kezelés hatására azonban állapota javulhat.
- [12] Pszichés problémái a III. és IV. rendű felpereseknek is kialakultak a káreseménnyel összefüggésben.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [13] Az azóta elhunyt I. rendű felperes 2014. november 21-én előterjesztett, módosított keresetében 14.000.000 forint nem vagyoni kártérítés és késedelmi kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperest. A II. rendű felperes 7.000.000 forint, a III. és IV. rendű felperesek pedig személyenként 2.500.000 forint nem vagyoni kártérítést és késedelmi kamatait igényelték. Az I. és II. rendű felperesek követelése vagyoni kártérítés megfizetésére is irányult.
- [14] A II-IV. rendű felperesek az I. rendű felperes halálára tekintettel keresetüket módosították, kérték megállapítani, hogy az alperes megsértette a teljes és egészséges családban éléshez, valamint az egészséghez fűződő személyiségi jogaikat. Saját jogon előterjesztett követelésükön felül jogutódként is kérték nem vagyoni és vagyoni kártérítésben marasztalni az alperest; a nem vagyoni kártérítési összegét jogutódként személyenként 4.666.666 forintban és késedelmi kamataiban határozták meg.
- [15] Keresetüket arra alapították, hogy ha az I. rendű felperest az orvosai a szakmai szabályoknak megfelelő ellátásban részesítik, nagyobb esélye lett volna lebénulásának elkerülésére. Állításuk szerint alsóvégtagi bénulása, széklet- és vizelettartási problémái a hozzátartozók családi életét teljesen felborították.
- [16] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte, vitatva azt jogalapjában és összegezésében is.

Az elsőfokú ítélet és másodfokú részítélet

- [17] Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az alperes néhai Kiss János gyógykezelésével összefüggésben megsértette a II-

IV. rendű felperesek teljes és egészséges családban éléshez fűződő személyiségi jogát; a keresetnek részben helyt adva kötelezte az alperest a II-IV. rendű felperesek részére vagyoni és nem vagyoni kártérítés, köztük a II. rendű felperes részére nem vagyoni kártérítésként 9.500.000 forint és késedelmi kamatai megfizetésére.

[18] Indokolásában az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 84. § (1) bekezdés a) és e) pontjaira, valamint 355. § (1), (3) és (4) bekezdéseire, továbbá az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 244. §-ára utalva megállapította, hogy az alperes mint egészségügyi szolgáltató a törvényi kötelezettségének nem tett maradéktalanul eleget. Az I. rendű felperes kórházi kezelése során nem a kellő gondosságot tanúsította, ezzel megsértette a II-IV. rendű felperesek teljes és egészséges családban éléshez fűződő személyiségi jogát. Az egészséghez fűződő személyiségi jog megsértésének megállapítására nem látott lehetőséget. Azt a tényt, hogy a közeli hozzátartozó elvesztése komoly trauma, a megállapított személyiségi jogsértés alapján járó nem vagyoni kártérítés összegének meghatározásánál értékelte. Rögzítette, hogy az I. rendű felperes törvényes örökösöként a II-IV. rendű felperesek egymásközt egyenlően, 1/3-1/3 részben jogosultak bírói úton igényt érvényesíteni. Rámutatott, az alperes által elkövetett személyiségi jogsértés beszűkítette az I. rendű felperes életét, hátrányosan befolyásolta életvitelét és lehetőségeit, ezáltal hátrányt okozott, amelynek kompenzálására 9.000.000 forint nem vagyoni kártérítést talált arányosnak, amelyre a törvényes örökösök személyenként 3.000.000 forint összegben tarthatnak igényt. A túlélő házastárs javára 6.500.000 forint, a két gyermek részére pedig egyaránt 1.500.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezte ezen felül az alperest. A döntés során figyelemmel volt személyi körülményeikre, életkorukra és kiemelten értékelte a káreseménynek az egyes károsultak személyével való összefüggéseit is. Tekintettel volt a II. rendű felperes kialakult alkalmazkodási zavarára, hogy közel 50 éven át éltek együtt házastársával, felnevelték gyermekeiket, így joggal számíthatott arra, hogy férje idős korára is a támasza lesz. Megállapította, hogy a II. rendű felperes férjével együtt aktív közösségi életet élt, férje betegsége azonban mindennapjaikat megváltoztatta, amellet pszichés zavara is nehezíti, hogy új kapaszkodókat találjon.

[19] Az alperes fellebbezése és a felperesek csatlakozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság részítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a keresetet részben elutasító ítéletnek tekintette, amelynek nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatta. Megállapította, az alperes azzal, hogy alkalmazottai a II-IV. rendű felperesek hozzátartozóját, néhai I. rendű felperest

- 2013. október 16-án este bal lába zsibbadása okának tisztázása céljából nem vizsgálták meg és nem rendeltek nála ideggyógyászati

- konzíliumot,
- 2013. október 17-én reggel nem ismerték fel a nála kialakult harántlaesio-t,
 - 2013. október 17-én reggel nem rendeltek el nála sürgős MR vizsgálatot és őt nem irányították közvetlenül olyan gyógyintézetbe, ahol kórállapota komplex diagnosztikáját és kezelését el tudták volna végezni,
 - a nála 2013. október 17-én reggel 6 óra 30 perckor elrendelt sürgős ideggyógyászati konzíliumot 2013. október 17-én 15 óra 46 perckor tartották meg, csökkentették néhai Kiss János esélyét a végleges alsóvégtagi bénulása elkerülésére vagy limitáltabb károsodás visszamaradására, ezzel megsértették a II., III. és IV. rendű felperes családi életéhez és lelki egészséghez fűződő személyiségi jogait.
- [20] A másodfokú bíróság - egyebek mellett - az alperes nem vagyoni kártérítésben marasztalását a II. rendű felperes vonatkozásában 6.000.000 forintra és késedelmi kamataira leszállította; a közlekedési többletköltséget, a lakásátalakítás költségét, a rezsi többletköltséget és a perköltség összegét illetően az elsőfokú bíróság ítéletét - a fellebbezési kérelem, illetőleg a fellebbezési ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül - hatályon kívül helyezte és ebben a körben az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította; egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [21] Határozatának indokolása szerint az elsőfokú bíróság a tényállást a kártérítési felelősség jogalapjának megállapításához szükséges mértékben feltárta, megfelelő irányú és terjedelmű bizonyítást folytatott le. Egyetértett azonban a felperesek csatlakozó fellebbezésével abban, hogy a kezelési szerződésnél inkább a gondossági elem dominált, az alperes kártérítési felelősségét a nem az elvárható gondosságnak megfelelő ellátás alapozza meg.
- [22] Kifejtette, a bírói gyakorlat szerint az életben maradási-gyógyulási esély személyhez kötődő érték, és már a minimális, de mindenképpen reális, bizonyítási eszközzel valószínűsítetten létező, orvosszakértői véleménnyel alátámasztott, értékelhető életben maradási-gyógyulási esély elvétele vagy csökkenése kártérítési felelősséget alapoz meg. Utalt rá, hogy a gyógyintézet a felelősség alól csak akkor mentesülhet, ha bizonyítja, hogy a betegnek a leghatékonyabb terápiát időben megkezdve sem lett volna reális esélye a károsodás teljes vagy részleges elkerülésére. Úgy foglalt állást, a II-IV. rendű felperesek alappal sérelmezték, hogy az elsőfokú bíróság ítélete nem tartalmaz indokolást a károkozó magatartást mibenlétére. Ezt a másodfokú bíróság pótolta.
- [23] A peradatok alapján megállapította, ha az alperes úgy szervezi meg az I. rendű felperes diagnosztikai vizsgálatát, hogy minél előbb megműthessék, ebben az esetben nagyobb esélye lett volna a bénulás elkerülésére. Az orvosszakértő véleményére támaszkodva rámutatott, hogy a harántbénulás elkerülésével összefüggésben az időtényezőnek kiemelkedő jelentősége van, mert ilyenkor a gerincvelő nyomás alá

kerül, amit minél előbb meg kell szüntetni, hogy ne károsodjanak az idegsejtek. A folyamatos nyomás bénulást eredményezhet, ami az I. rendű felperes esetében bekövetkezett. Kiemelte, a tünetek alapján egy általános orvosnak is fel kell tudnia ismerni a harántlaesio lehetőségét. Az elvárható gondosság körébe tartozónak találta azt is, hogy az orvos meggyőződjön arról, megérkezett-e a felkért konzulens. Kifejtette, az első jel, ami a harántlaesio lehetőségére utalhatott a zsibbadás volt. Másnap reggel pedig már a harántlaesio összes tünetét tudták dokumentálni és az irreverzibilitás ekkor még nem állt fenn. Abban az időpontban, amikor budapesti felvételére sor került, már túl volt az orvosszakértői szempontból értelmezhető 12 órás időtartamon, ekkorra az idegsejtek már oxigénhiányos állapotba kerültek. Ez alapján határozta meg a másodfokú bíróság részítéletében azt a mulasztás-sorozatot, amely miatt az I. rendű felperes elvesztette esélyét a végleges alsóvégtagi bénulás elkerülésére, vagy limitáltabb károsodás visszamaradására, mert mindenképpen értékelhető, reális esélye volt az egészségkárosodás elkerülésére.

- [24] A személyiségi jogsértések kapcsán kifejtette, szükségtelen a családban élés jogát a „teljes” és „egészséges” jelzőkkel is ellátni, ezért a jogsérelem megnevezését pontosította, és azt - figyelemmel egyebek mellett a 2016. évi V. törvény (a továbbiakban: új Ptk.) 4:2. § (2) bekezdésére - családban éléshez fűződő jogként nevesítette. Megállapította, hogy a káresemény a II-IV. rendű felperesek életében krízist okozott, a család életét és szerkezetét hátrányosan érintette, a kialakult szerepeket teljesen megváltoztatta, így sérült a családi élethez fűződő személyiségi joguk.
- [25] A másodfokú bíróság álláspontja szerint az elsőfokú bíróságnak az egészséghez fűződő jog megsértése kapcsán kifejtett álláspontja nem helytálló egyrészt, mert az alperes kártérítési felelőssége nem az I. rendű felperes haláláért, hanem a gyógyulási esély elvesztéséért, csökkenéséért áll fenn, így nem kellett vizsgálnia és értékelnie, hogy a halál a családtagok számára milyen súlyú lelki traumát okozott. Ezzel szemben azt kellett vizsgálat tárgyává tennie, hogy a káresemény az egészséghez fűződő személyiségi jogukat sértette-e, okozott-e például a lelki életükben hátrányos változást. Ennek bekövetkeztét az igazságügyi pszichiáter szakértői vélemény mindegyikükénél megállapította, tehát a másodfokú bíróság álláspontja szerint sérült a káreseménnyel okozati összefüggésben az egészséghez fűződő személyiségi joguk.
- [26] A nem vagyoni kártérítés összegének meghatározása során értékelte, hogy az I. rendű felperes a káreseménykor 65 éves volt, és a per alatti elhalálozásának tényére tekintettel a káresemény miatt kialakult állapota két év 8 hónapig állt fenn. E körülményt indokoltnak látta figyelembe venni a nem vagyoni kártérítés mértékének meghatározásánál. Rámutatott, az I. rendű felperes oldalán nem vagyoni kártérítéssel kompenzálendő értékvesztést jelentett, hogy kerekesszékre kényszerült, széklet- és

vizelettartási problémái lettek, az öltözködésben, a tisztálkodásban és a közlekedésben felesége segítségére szorult. Mérlegelte kialakult alkalmazkodási zavarát is. Figyelembe vette továbbá, hogy a családban betöltött szerepe lényegesen megváltozott, hobbijával, a futballal, a kertészkedéssel és az állattartással felhagyni kényszerült, a ház körüli munkákat sem tudta ellátni, mindezek megviselték. Ezek alapján úgy ítélte meg, hogy a korábbi I. rendű felperest illető nem vagyoni kártérítést a törvényszék eltúlzott mértékben állapította meg, ezért azt 6.000.000 forintra leszállította.

- [27] A továbbiakban kifejtette azt az álláspontját, hogy az elsőfokú bíróság helytelenül vonta mérlegelési körébe a II-IV. rendű felpereseknél az I. rendű felperes halálát mint immateriális sérelmet, mert az alperes kártérítési felelőssége nem ezért áll fenn. Így a II. rendű felperes esetében a nála kialakult alkalmazkodási zavart, életvitelének, családi szerepének, a családban vállalt feladatainak kényszerű átalakítását vette figyelembe, a jogsértés következményeinek - az I. rendű felperes halála folytán - időben behatárolható voltán túl. Mindezeket mérlegelve saját jogán 4.000.000 forint, az I. rendű felperes jogutódaként pedig 2.000.000 forint nem vagyoni kártérítést talált alkalmasnak az immateriális sérelmek megfelelő kompenzálására.
- [28] E szempontrendszernek megfelelően mérlegelte a III-IV. rendű felpereseket ért hátrányokat is.
- [29] Részletesen kifejtette továbbá álláspontját az egyes vagyoni kártételekkel összefüggésben.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [30] A II. rendű felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet a jogerős részítélet részbeni - a II. rendű felperes javára megállapított nem vagyoni kártérítésre vonatkozó rendelkezés - hatályon kívül helyezése, és ebben a körben az elsőfokú ítélet helybenhagyása érdekében.
- [31] Indokolásában arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság kellő súllyal értékelte a II. rendű felperest illető nem vagyoni kártérítés összegének meghatározása során a káreseménykori életkorát, ezzel együtt az akkori, 2013. évi értékviszonyokat. Kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság által hivatkozott eseti döntések korábbi káresemények kapcsán születtek, ezért magasabb nem vagyoni kártérítést megállapító döntéseket sorolt fel, amelyek a felülvizsgálati kérelmében igényelt összeget támasztják alá. Kiemelte, az I. rendű felperesnél a károk bekövetkeztekor fiatalabb és kevésbé súlyos következményeket elszenvedő károsultak részére lényegesen korábbi értékviszonyok alapján magasabb nem vagyoni kártérítési összegeket ítéltek meg a bíróságok. Ez alapján - véleménye szerint - a 9.000.000 forintos követelés nem eltúlzott. Pusztán az eltérő joggyakorlatra hivatkozással leszállítani az elsőfokú bíróság által meghatározott marasztalási összeget sérti a

polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 206. § (1) bekezdését.

[32] További érvelése szerint nem vehető figyelembe a mérlegelés során, hogy az I. rendű felperes a per alatt elhunyt, vagyis nem értékelhető úgy, hogy a hátrányok csak korlátozott ideig, két év 8 hónapig álltak fenn. Álláspontja az volt, sérül a teljes kártérítés elve, ha ez a körülmény értékelést nyer, emiatt a jogerős ítélet sérti a Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdését.

[33] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős részítélet hatályában fenntartására irányult. Kérte figyelembe venni, hogy a bizonyítékok nem megfelelő mérlegelésére, illetve a tényállás jogszabályba ütköző voltára hivatkozással csak akkor van lehetőség a jogszabálysértés megállapítására, ha a mérlegelés okszerűtlen vagy logikai ellentmondást tartalmaz. Ezzel szemben - álláspontja szerint - a másodfokú bíróság bizonyítékértékelése és döntése nem jogsértő, összhangban áll a bírói gyakorlattal.

A Kúria döntése és jogi indokai

[34] A felülvizsgálati kérelem alapos.

[35] A Pp. 275. § (3) és (4) bekezdéseit értelmezve eredményes felülvizsgálat alapja lehet valamely anyagi vagy eljárási jogszabálysértés, utóbbi azonban csak akkor, ha az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással bír. Ennek megfelelően a Pp. 206. § (1) bekezdésének a mérlegelés szabályait tartalmazó eljárási rendelkezésének megsértése csak akkor vezethet a felülvizsgálati eljárásban eredményre, ha a döntés során a bíróság a bizonyítékokat kirívóan okszerűtlenül, vagy a logika szabályaival ellentétesen mérlegelte (BH 1999.44., BH 2013.119.).

[36] A II. rendű felperes felülvizsgálati kérelmében a Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdésén túl a Pp. 206. § (1) bekezdését is megjelölte, ezekkel kapcsolatos jogi álláspontját fejtette ki. A Kúria ennek megfelelően - figyelemmel a Pp. 270. § (2) bekezdésére - azt vizsgálta, hogy a felsorolt okokból a jogerős részítélet jogszabálysértő-e.

[37] A Kúria előrebocsátja, hogy a másodfokú bíróság határozatának felülvizsgálattal nem támadott, így a továbbiakban irányadó részítéleti rendelkezései szerint az alperes jogsértése abban áll, hogy mulasztásaival okozati összefüggésben csökkent az I. rendű felperes esélye a végleges alsóvégtagi bénulás elkerülésére, vagy minimálisabb károsodás visszamaradására. A nem vagyoni kárigényt a gyógyulási esély elvesztése, csökkenése az egészségkárosodás folytán bekövetkezett személyiségi jogsértésre tekintettel megalapozza, ugyanakkor a perbeli esetben - az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően - nem lehetett a nem vagyoni kártérítés

összegszerűségénél figyelembe venni az I. rendű felperes alperes magatartásával összefüggésben nem álló halálát.

- [38] Másfelől azonban az elkövetett releváns mulasztások száma, súlya, a felróhatóság mértéke sem hagyható figyelmen kívül, hiszen ezekhez kapcsolódóan következtek be a II. rendű felperest ért - és mind az elsőfokú ítéletben, mind a másodfokú részítéletben felsorolt - immateriális hátrányok, amelyek közé az I. rendű felperes halála nem sorolható, mert az nem áll oksági kapcsolatban a mulasztással.
- [39] A jogutódként érvényesített nem vagyoni kárigény vizsgálatánál az, hogy az alperes jogsértő magatartásával okozati összefüggésben álló hátrányok milyen időtartamban, azaz milyen tartósan álltak fenn, lényegi szerepet kell kapjon az egyéb szempontok mellett. A per tartama alatt elhunyt I. rendű felperes tekintetében a II-IV. rendű felperesekre anyagi jogi értelemben nem szállt át a nem vagyoni kártérítésre való jogosultság, annak azonban nem volt akadálya, hogy a keresete benyújtását követően meghalt jogosult jogutódaiként követeljék az őt haláláig megillető nem vagyoni kártérítés összegét az öröklési rend szabályai szerint (EBH 2004.1022., BH 2007.255.).
- [40] Mivel - többek között - a II. rendű felperes követelésének egy részét is a jogutódlás alapján neki járó nem vagyoni kártérítés tette ki, a bíróságok helyesen vizsgálták az I. rendű felperest ténylegesen ért immateriális hátrányokat a nem vagyoni kártérítés alapjaként. Ennek során a hátrány súlya mellett nem hagyható figyelmen kívül - a fentieknek megfelelően - az sem, hogy a hátrányos helyzet meddig állt fenn.
- [41] Ezzel összefüggésben a felülvizsgálati kérelem arra a sajátos helyzetre utalt, hogy ha a halál a jogerős ítélet meghozatala után akár csak egy nappal következik be, az alperes magasabb összegű nem vagyoni kártérítés fizetésére köteles. Helytelen azonban az ebből levont következtetés, amely szerint sérül a teljes kártérítés elve, ha értékelést nyer a közvetlen károsult halálának ténye. A bíróságnak mindazokat a kártérítés mértékét befolyásoló tényeket és körülményeket értékelnie kell, amelyről tudomása van és amelyek figyelembevételét az eljárási jogszabályok nem zárják ki. Nem teszi tehát jogsértővé a jogerős részítéletet az, hogy a jogsérelem időtartamát értékelte (Pfv.III.20.987/2012/4.).
- [42] A halál ténye az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában is lényegi szerepet kap, azonban azt nem lehet úgy figyelembe venni, mintha az alperes okozta volna, vagyis - ahogy azt a jogerős részítélet is helyesen rögzíti - az alperes felelőssége nem a halál bekövetkezéséért áll fenn, hanem a káreseménytől a halálig tartó időszakban tapasztalt és az alperes felróható mulasztásával összefüggő immateriális hátrányokért. A hátrányokat mérlegelve - az azokkal érintett időszakra vetítve - az állapítható meg, hogy a jogerős ítélet mérlegelése sérti a Pp. 206. § (1) bekezdését, kirívóan okszerűtlen, ezzel a Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdéseibe is ütközik.
- [43] Az I. rendű felperes által elszenvedett, az alperes jogsértő

magatartásával okozati összefüggésben álló hátrányokat értékelve, az alperes felróható mulasztásainak számát, fokát is figyelembe véve azok az elsőfokú bíróság által meghatározott 9.000.000 forintos összeggel kompenzálhatók arányosan a káreseménykori ár- és értékviszonyok mellett. Ebből a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő II. rendű felperest 1/3 rész, azaz 3.000.000 forint illeti. A házastárs jogosultsága ugyanis a hagyatékra, amelynek része a kártérítési összeg is, az I. rendű felperes halálával (jogképességének elvesztésével) nyílik meg, ezért az akkor hatályos új Ptk. szerint örököl a törvényes öröklés rendje szerint (7:1. §) az őt megillető rész egy gyermek rész [7:58. § (1) bekezdés b) pont], vagyis - az örökhagyó I. rendű felperes két gyermekére tekintettel - a nem vagyoni kártérítési összeg 1/3-a [7:55. § (1) bekezdés].

- [44] A saját jogú nem vagyoni kárigényével kapcsolatban a Kúria úgy ítélte meg, hogy a II. rendű felperest a megállapított jogsértéssel összefüggésben ért hátrányok - köztük pszichés elváltozásai, életvitelének negatív irányú módosulása, családban betöltött szerepének megváltozása - értékelésével, figyelembe véve korát, illetve a károkozaskori ár- és értékviszonyokat, részére 6.500.000 forint az az összeg, amely az immateriális sérelmek hozzávetőleges kiegyensúlyozására alkalmas.
- [45] A Kúria tehát egyetértett az elsőfokú bírósággal a II. rendű felperest - mind jogutódként, mind saját jogon - illető, a kár bekövetkeztekori ár- és értékviszonyok alapján meghatározott nem vagyoni kártérítési összeg mértékét illetően, mivel az elsőfokú bíróság - az egyéb tényezők mellett - a másodfokú bíróság álláspontjától eltérően figyelembe vette és kellő súllyal értékelte a jogsértés következtében kialakult állapot tartósságát, időtartamát, az abból eredő hátrányokat, azonban - a jogsértés tényének jogerős megállapítása alapján, a korábban kifejtettek szerint - indokait illetően nem mindenben osztotta az elsőfokú bíróság érveit. Okszerűtlennek tekinthető ezért a jogerős részítélet mérlegelése a II. rendű felperes részére megítélt nem vagyoni kártérítés összegszerűsége körében.
- [46] Mivel a döntés során a kár bekövetkeztekori ár- és értékviszonyok voltak irányadók, az alperes a Ptk. 360. § (1) bekezdése és 301. §-a szerint késedelmi kamat fizetésére is köteles az elsőfokú ítéletben foglaltaknak megfelelően.
- [47] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogerős részítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezését a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján - a másodfokú perköltségre is kiterjedően - hatályon kívül helyezte, és ebben a körben az elsőfokú bíróság ítéletét - részben eltérő jogi indokolással - helybenhagyta.

Záró rész

- [48] A II. rendű felperes felülvizsgálati kérelme eredményre vezetett, ezért az alperes köteles megfizetni a másodfokú és felülvizsgálati eljárásban a jogi képviseletével összefüggésben felmerült költségét a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazott Pp. 78. § (1) bekezdése alapján, amelynek együttes összegét a Kúria 400.000 forint + áfa összegben határozta meg [32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdés].
- [49] A II. rendű felperes teljes személyes költségmentessége folytán a le nem rótt az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdése alapján számított felülvizsgálati eljárási illetéket az alperes személyes illetékmentessége folytán a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.
- [50] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2020. július 1.

Salamonné dr. Piltz Judit s.k. a tanács elnöke, Dr. Kiss Gabriella s.k. előadó bíró, Dr. Zumbók Péter s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

bírószági ügyintéző
HM